

hanc explicationem, etsi magistrorum nostrorum non probant, sed suae causae exuias Philippi quoquomodo accommodant eo cum successu sicut est apud Plutarchum de pueris, qui induunt grandes cothurnos.¹⁷⁷ Axioma est Philippi: „Christum adesse non propter panem, sed propter hominem.“¹⁷⁸ Ideo, vt seiungant se ab illis, qui pugnant de pane, affirmant nullam cogitari debere alligationem ad symbola, sed tantum hoc vtraque manu tenendum, corpus Christi vere et substantialiter infundi vel exhiberi homini. Praeter dicta vero scripturae, quae promittunt de copulatione credentium cum corpore Christi, allegant veteres, qui vbi de corporali vnione Christi et piorum loquuntur, respiciunt ad hanc coenam mysticam. Incredulos dicunt non percipere vacua signa, sed manducare quidem eos verum corpus, sed illud non vniri cum ipsis atque ita concludunt symbola non esse inania et vacua signa absentis corporis, vt pars aduersa dicitur, sed signa exhibitiva veri et substantialis corporis modo inperuestigabili atque ita, cum nobis promissio facta sit de natura humana Christi, non debere nec posse eam restringi tantum ad diuinam. Ista ferme summa est eorum, quae a parte aduersa dicuntur. Nos enim neruos et praecipua capita negocij non vero bilem, venena et acerbissimas criminationes recitare aut redarguere volumus. Breuiter igitur nostram subiiciemus sententiam.

Celebre apophthegma est philosophorum doctrinam ex veris extractam fundamentis omnes contrarias obiectiones dissoluere. Ideo illi, qui veritatem simplici studio quaerit nec vllis cupiditatibus motus ambitionis aut similibus irretitus haeret, facilis est explicatio. Manifestum est ex illuie pontificia haesisse in nostris has sordium reliquias. Quare communis erit refutatio. Et primum miramur sane quali-[56:]nam fato multi excellentes ingenio et doctrina detineantur in tanta opinionum caligine, vt non agnoscant, quam male sibi hoc ipsorum dogma constet.

Obiurgatur pars aduersa, quod in propositione coenae recipiat tropum neque ipsi interea videre volunt, si tropum reiciunt plane et necessario stabiliri μετ-ουσίαν. Atqui ea ipsa fuit causa, cur scholastici sua comminiscerentur, quia verba, panis est corpus, sonant de conuersione. Neque enim ita fuerunt amentes, vt sibi aut aliis persuadere conarentur posse retineri intellectum crassum, vt ita dicam, vocabulorum admissa aliqua specie figurarum. Iam isti nostri peritiores grammatici, cum videri velint abhorreere a conuersione vel mutatione illa, quam necessario verba ea ratione intellecta confirmant, tamen aut contemnunt tropum aut etsi tropum vt aliqui faciunt accersunt τὸ ῥητὸν vt aiunt retinent. Praeterea donemus illis sane synecdochen, quam referunt ad panem et dicunt ideo esse commodam, quia etiam in vsu Paulus adhuc nominat symbola panem et vinum, – etsi profecto pontificiis non deest

¹⁷⁷ Vgl. Plutarch, Quaestiones convivales IV, 6, 2, in: Plutarch, *Œuvres morales*. Bd. 9/2, hg. v. François Fuhrmann, Paris 1978, 44.

¹⁷⁸ Philipp Melancthon, *Iudicium de coena Domini* (1560), in: CR 9, 962 (MWA 6, 485, 12–15).